

Книга і комп'ютер в інформаційному суспільстві: сучасне і майбутнє

Нам пощастило жити в час небувалого злету науково-технічного прогресу, жити у Столітті інформації. Ми оточені нею завжди, коли читаємо книжки, слухаємо радіо, дивимось телевізор, спілкуємося між собою. Запитання, відповіді, прохання, посмішки, рухи - все це і є передавання інформації. Взагалі, необхідність висловлювати і передавати інформацію призвела до появи мови, писемності, мистецтва, книгодрукування, телебачення, обчислювальної техніки. Завдяки технічному прогресу виникли нові засоби комунікації, тобто засоби спілкування, а разом з ними - і нові цінності. Першим проривом у цьому напрямку стала книга, пізніше - періодичні друковані видання, потім - телеграф, радіо, телебачення і, нарешті, ПК та Інтернет.

На початку XXI століття книга і комп'ютер - найавторитетніші джерела інформації. Саме про них ми сьогодні і поговоримо:

Сучасний комп'ютер пише музику і вірші, малює, грає у шахи, розмовляє. Сьогодні світ переживає процес бурхливої інформатизації: стрімко зростає кількість інформації, фантастично розвивається електронно-обчислювальна техніка, що робить інформацію доступною практично кожному.

Як змінилася книга в наш час?

Ви добре знаєте про існування електронних книг, створено книгу, зовні схожу на традиційну, але під її обкладинкою розміщено екран. Електронну книгу можна покласти до сумки чи рюкзака, і працює вона на батарейках. Досить провести по екрану пальцем, щоб підібрати книгу чи газету, збільшити розмір букв, знайти значення незрозумілого слова у словнику.

Останнє досягнення комп'ютерних технологій - "жива" книга (Livingbook). За допомогою комп'ютера можна не лише читати текст і переглядати малюнки, а й чути голоси персонажів, "оживляти" ілюстрації, грати у цікаві ігри.

Коло думок

- Як ви гадаєте, у майбутньому друкована книга залишиться чи її замінить комп'ютер? (Залишиться, адже для більшості наших читачів персональний комп'ютер не по кишені; гадаю, настане час, коли друкована книга стане раритетом і буде значно дорожчою за комп'ютер).

- Чи можна бути освіченою людиною, якщо не знаєш комп'ютера?

- Чи можна бути сучасною людиною, якщо не читаєш книг?

- З якого джерела (книги чи комп'ютера) ви одержуєте основну інформацію і знання?

Основною метою нових інформаційних технологій навчання є підготовка учнів до повноцінної життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства.

Через комп'ютерні технології учням відкривається доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають цілком нові можливості для творчості, знаходження і закріплення різних професійних навичок.

Комп'ютер може використовуватися на всіх етапах процесу навчання: під час пояснення (введення) нового матеріалу, закріплення, повторення, контролю рівня навчальних досягнень. При цьому для дитини він виконує різні функції: учителя, робочого інструменту, об'єкту навчання, колективу, ігрового середовища, що співпрацює.

У функції вчителя комп'ютер представляє:

- джерело навчальної інформації (частково або повністю заміняє вчителя або книгу);

- наочна допомога (якісно нового рівня з можливостями мультимедіа і телекомунікації);

- індивідуальний інформаційний простір;

- засіб діагностики і контролю.

Використання комп'ютера розширяє можливості учителя під час підбору матеріалу до уроку і форм навчальної роботи, робить уроки яскравими та цікавими, інформаційно та емоційно насиченими.

Використання сучасних інформаційних технологій на занятті — надзвичайно актуальне і водночас проблематичне питання. Сьогодні використання інформаційних технологій — одна з умов успішного вивчення предмету. Тому потрібно, окрім ґрунтовної фахової підготовки, володіння сучасною комунікативною методикою, використовувати інформаційні технології на усіх етапах навчання — це вимога часу.

Технологічні можливості комп'ютерних технологій дуже значні, тому що вони дозволяють організувати різноманітну навчальну діяльність, значно підвищують ефективність та мотивацію навчання. Використання прямого ефіру для перегляду новин, передачі інформації, Інтернету, різноманітних відеоматеріалів, художніх фільмів, мультимедійних програм, електронних підручників, мультимедійних довідників, енциклопедій та словників дозволяє створити комунікативне середовище для навчання, розвинути інтерес до навчання.

У процесі навчання важлива не власне інформаційна технологія, а те, наскільки її використання реалізує досягнення освітніх цілей. Нині освіта стоїть перед важливим завданням: навчитися правильно, оптимально і нешкідливо застосовувати комп'ютер.

Комп'ютер — це новий вимір у просторі навчання. Це необхідний помічник учителя, інструмент для досягнення ним педагогічних цілей, але не панацея від усіх освітніх проблем. Комп'ютер не замінить традиційної книжки, не замінить живого спілкування з учителем, впливу особистості вчителя на учнів.

Комп'ютер — це знаряддя, яке поліпшує роботу вчителя, але спочатку вчителю треба докласти чимало зусиль для опанування знаряддям, необхідно творчо проводити підбір матеріалу до уроків, переглянути методику викладання з точки зору застосування на уроці комп'ютерної техніки, комп'ютерних мереж та можливості наситити урок мультимедійною інформацією, що сприяє розвитку інтересу учнів до предмету.

Класичні та інтегровані уроки з використанням мультимедійних презентацій, програмних продуктів, online-тестів дозволяють учням поглибити знання, створюють умови для формування особистості учня та відповідає запитам сучасного суспільства. Але, незважаючи на це, використання комп'ютерів під час навчання має як переваги, так і недоліки. до переваг використання ІКТ можна віднести наступні:

- підвищення мотивації вивчення предмету,
- створення сприятливого психологічного клімату.
- оперування великими обсягами інформації (в одній навчаючій програмі можуть бути представлені як довідкові так і перевірочні матеріали, ігрові та лекційні матеріали, завдання для самостійної роботи,
- негайний зворотній зв'язок (комп'ютерна програма оперативно реагує на запити користувача),
- інтерактивність, тобто здатність програми вести діалог з користувачем,
- адаптивність — можливість використання комплексу засобів для надання інформації — тексту, графіки, звуку, відео та ін.

- текстовий редактор Word дозволяє підготувати роздатковий та дидактичний матеріал.

- електронні презентації дають можливість вчителю при мінімальній підготовці і незначних витратах часу підготувати наочність до уроку. Уроки, складені за допомогою PowerPoint видовищні і ефективні в роботі над інформацією.

- забезпечення online-зв'язку між учнем і віддаленим вчителем;

- розширення інформаційних потоків при використанні Internet.

Використання комп'ютерів допомагає вчителю краще оцінити здібності та знання учнів, шукати нові нетрадиційні форми і методи навчання, стимулює професійний ріст та подальше самовдосконалення.

Але, незважаючи на переваги використання ІКТ на уроці, виникають різні проблеми під час підготовки та проведення таких уроків:

1. Відсутність домашніх комп'ютерів та Інтернету в учнів, що значно ускладнює роботу. Недостатнє технічне оснащення кабінетів, а іноді й повна відсутність комп'ютерного обладнання.

2. Недостатня комп'ютерна грамотність учнів.

4. Відволікання учнів на ігри, музику та інше під час роботи з комп'ютером на уроці.

Використання Інтернет-ресурсів на уроках

Можливості використання Інтернет-ресурсів величезні. Підвищення мотивації та пізнавальної активності за рахунок різноманітності форм роботи, можливості включення ігрового моменту: вирішиш вірно приклади - відкриєш картинку, повставляєш правильно всі букви - продвинеш ближче до мети. Комп'ютер дає вчителю нові можливості, дозволяючи разом з учнем отримувати задоволення від захопливого процесу пізнання, не тільки силою уяви розсовуючи стіни шкільного кабінету, але за допомогою новітніх

технологій дозволяє зануритися в яскравий барвистий світ. Таке заняття викликає у дітей емоційний підйом, навіть відсталі учні охоче працюють з комп'ютером.

Підручник є основним видом навчального тексту на уроці. Він містить систему знань відповідно до Державного стандарту і програми.

У навчальному процесі підручник виконує такі функції:

- освітню — полягає в забезпеченні засвоєння учнями певного обсягу систематизованих знань, формуванні в них пізнавальних умінь та навичок;
- розвивальну — сприяє розвитку розумових, мовленнєвих та інших здібностей учнів;
- виховну — забезпечує формування світогляду, моральних, естетичних та інших якостей особистості;
- управлінську — полягає в програмуванні певної типу навчання, його методів, форм і засобів, способів застосування знань у різних ситуаціях;
- дослідницьку — спонукає учня до самостійного вирішення проблем, навчає методів наукового пошуку.

Мета роботи з підручником: формування глибоких і міцних знань; розвиток умінь і навичок дослідницько-пошукової роботи;

Починаючи вивчення нової теми, учитель оголошує її назву, звертає увагу учнів на відповідний параграф, його структуру і підзаголовки – прийом осмислення і пояснення назв розділів, параграфів, пунктів тощо. У такий спосіб учні знайомляться з планом вивчення нового матеріалу.

Цілком можливим є варіант використання підручника як первинного джерела ознайомлення з новим навчальним матеріалом. Набагато легше організувати роботу з додатковим матеріалом, якщо він достатньо конкретно і яскраво викладений у підручнику.

Отже, різноманітні методи і прийоми роботи вчителя і учнів з текстом підручника супроводжують процес навчання на всіх його етапах: під час сприйняття, осмислення, закріплення, застосування знань і вмінь та перевірки їх засвоєння і застосовуються вчителем для організації роботи учнів на різних рівнях пізнавальної діяльності.

Читаючи книгу, ми вчимося мислити. Книга не тільки навчає, але й виховує. Але книги теж бувають різні. Я вважаю, що найбільша виховна роль книги належить класичній літературі – то є перевірений роками найкращий вихователь.

Персональний комп'ютер – це не просто пристрій, за допомогою якого можна грати в ігри чи слухати музику. Це – багатоопераційна система, яка дозволяє нам працювати з інформацією: знаходити її, аналізувати, створювати або переробляти, одержувати й відправляти.

Тому і книга, і комп'ютер в найближчому майбутньому не здадуть своїх позицій і займуть однаково важливі місця в житті кожного з нас.

По-перше, книга завжди залишалась вірним супутником інтелігентної, освіченої людини.

Подруге, не можна ігнорувати й інше, не менш важливе джерело інформації — сучасний персональний комп'ютер. Отже, не треба намагатися порівняти непорівнюване й обрати з кращого найкраще, бо нікому це ще досі не вдалося. Треба з'ясувати, що книга і комп'ютер завжди залишатимуться основними джерелами інформації, які не просто мирно співіснують, а й вдало доповнюють одне одного.